

Sygn. akt V Pz 13/15

POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2015r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim – V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSO Beata Łapińska (spr.)

Sędziowie: SO Magdalena Marczyńska

SO Agnieszka Leżańska

Protokolant: asyst. sędz. Sławomir Fert

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2015 roku w Piotrkowie Tryb.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko (...) w P.

o wynagrodzenie

na skutek zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrowie Tryb.

z dnia 2 marca 2015r.

sygn. akt IVP 3/15

postanawia:

- 1. uchylić zaskarżone postanowienie i odrzucić pozew ;**
- 2. nie obciążać powoda P. S. kosztami procesu za pierwszą instancję i za postępowanie zażaleniowe.**

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 8 stycznia 2015 roku wniesionym przeciwko (...) w P. powód P. S. wniósł o zapłatę zaległego wynagrodzenia za pracę, którą wykonywał jako skazany w okresie od 12 marca 2013 roku do 4 grudnia 2013 roku.

W odpowiedzi na pozew (...) w P. wniósł o jego odrzucenie z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej, a w wypadku merytorycznego rozpoznania sprawy o oddalenie powództwa.

Postanowieniem z dnia 2 marca 2015 roku, wydanym w sprawie IV P 3/15, Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb. oddalił wniosek (...) o odrzucenie pozwu, uznając że droga sądowa w niniejszej sprawie jest dopuszczalna. W uzasadnieniu wskazał, że rozstrzygnięcie o prawie powoda do wynagrodzenia, bądź braku takiego prawa jest zależne od ustalenia, czy i na jakich zasadach powód był zatrudniony w okresie odbywania kary. Okoliczności te nie są zaś okolicznościami rozstrzyganymi w drodze decyzji administracyjnych, co do których nie służy jako odwoławcza droga postępowania przed sądem powszechnym. Zdaniem Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie należało ustalić, czy powód wykonywał pracę zgodnie z zasadami dotyczącymi nieodpłatnych prac porządkowych, czy też jego praca była pracą, co do której należało zawrzeć umowę i określić w niej wysokość

wynagrodzenia. Takie ustalenia powinny być dokonane przez sąd, a nie w toku sprawdzania prawidłowości decyzji administracyjnej.

W zażaleniu na powyższe postanowienie, złożonym w dniu 23 marca 2015 roku (...) w P., podnosząc zarzut naruszenia art. 1 k.p.c., art. 476 § 1 k.p.c. oraz art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c., wniósł o jego uchylenie i odrzucenie pozwu oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania obejmujących koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z kosztami postępowania zażaleniowego. W uzasadnieniu wskazał, że podstawą świadczenia przez powoda pracy na rzecz pozwanego była decyzja dyrektora o skierowaniu powoda do nieodpłatnej pracy, wydana w następstwie jego prośbą o zatrudnienie do pracy nieodpłatnej. Decyzja ta została wydana na podstawie art. 123a § 2 k.k.w. i § 13 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 roku w sprawie szczegółowych zasad zatrudniania skazanych (Dz. U. Nr 27, poz. 27 z późn. zm.) a jej wzruszenie zostało z woli ustawodawcy poddane właściwości sądu penitencjarnego (art. 7 k.k.w.), sędziego penitencjarnego (art. 34 § 1 k.k.w.) i organom nadrzędnym (art. 78 § 2 k.k.w.). Stosunek prawny powstały na skutek decyzji dyrektora aresztu o nieodpłatnym zatrudnieniu skazanego charakteryzuje się podporządkowaniem skazanego dyrektorowi aresztu, a zatem brak jest równorzędności podmiotów i ekwiwalentności świadczeń. Praca skazanych świadczona na podstawie ww. przepisów nie jest wykonywana w ramach stosunku pracy, albowiem jest źródłem nie jest umowa o pracę, powołanie, wybór, mianowanie, czy spółdzielcza umowa o pracę. Dodatkowo skarżący podniósł, iż zgodnie z art. 121 § 9 k.k.w. w stosunku do skazanych zatrudnionych na podstawie skierowania do pracy nie stosuje się przepisów prawa pracy, z wyjątkiem przepisów dotyczących czasu pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy. W świetle powyższego nie było podstaw do zastosowania przez Sąd przepisów art. 2 i art. 22 k.p., a w konsekwencji art. 476 § 1 pkt 1 k.p.c. Wreszcie zdaniem skarżącego po stronie Dyrektora (...) w P., wskazanego przez powoda jako pozwanego, brak jest zdolności sądowej, co stanowi dodatkowo podstawę odrzucenia pozwu na podstawie art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c.

Sąd Okręgowy zważył co następuje

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie i skutkuje uchyleniem zaskarżonego postanowienia i odrzuceniem pozwu z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej.

Ma rację pozwany wskazując, że Sąd Rejonowy błędnie uznał, że przedmiotowa sprawa ma charakter sprawy cywilnej i podlega rozpoznaniu w postępowaniu odrębnym z zakresu prawa pracy.

Analiza sprawy wskazuje bowiem jednoznacznie, że powód świadczył pracę na rzecz pozwanego jako skazany w ramach decyzji dyrektora zakładu karnego o skierowaniu do nieodpłatnej pracy.

W myśl art. 121 § 1 k.k.w. skazanego zatrudnia się albo na podstawie skierowania do pracy, albo umożliwia się skazanemu wykonywanie pracy zarobkowej w ramach umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy o pracę nakładczą lub na innej podstawie prawnej. W stosunku do skazanych zatrudnionych na podstawie skierowania do pracy nie stosuje się przepisów prawa pracy, z wyjątkiem przepisów dotyczących czasu pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy (§ 9 art. 121 k.k.w.). Przepis ten jednoznacznie zatem odróżnia zatrudnienie skazanego na podstawie administracyjnego aktu skierowania do pracy od zatrudnienia na innych podstawach prawnych.

Uszczegółowienie zasad zatrudniania z uwzględnieniem, między innymi, rodzajów zatrudnienia i zasad wynagradzania skazanych zatrudnionych odpłatnie na podstawie skierowania do pracy, zawiera wydane na podstawie delegacji z art. 129 § 3 k.k.w. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 roku w sprawie szczegółowych zasad zatrudniania skazanych (Dz. Nr 27, poz. 242 ze zm.).

Zgodnie z rozporządzeniem skazani mogą być zatrudnieni:

- odpłatnie przy pracach porządkowych lub pomocniczych na rzecz jednostek organizacyjnych (...); w przywieźniennych zakładach pracy; u innych zewnętrznych przedsiębiorców, w tym również w ramach umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło lub umowy o pracę nakładczą (§ 2).

– nieodpłatnie w przypadkach i na warunkach określonych w art. 123a § 1, 2 i 3 k.k.w. (§ 12).

Zgodnie z § 13 ww. rozporządzenia dyrektor zakładu karnego – kieruje skazanego do zatrudnienia nieodpłatnego w oparciu o:

- 1) wykaz stanowisk skazanych zatrudnionych nieodpłatnie przy pracach porządkowych oraz pomocniczych, sporządzany przez jednostki organizacyjne (...);
- 2) umowę o zatrudnienie nieodpłatne skazanych przy pracach porządkowych na rzecz samorządu terytorialnego, przy pracach publicznych na rzecz organów administracji publicznej lub przy pracach wykonywanych na cele charytatywne.

Nieodpłatny charakter pracy skazanych jest wyjątkiem, gdyż co do zasady powinna ona być pracą odpłatną, o czym świadczy treść art. 123 § 1 k.k.w. I tak, w myśl art. 123a 1 k.k.w. skazanemu nie przysługuje wynagrodzenie jedynie:

– za prace porządkowe oraz pomocnicze wykonywane na rzecz jednostek organizacyjnych (...) lub za prace porządkowe na rzecz samorządu terytorialnego, w wymiarze nieprzekraczającym 90 godzin miesięcznie (123a § 1 k.k.w);

– wówczas gdy, za jego pisemną zgodą lub na jego wniosek, dyrektor zezwoli na nieodpłatne zatrudnienie przy pracach publicznych na rzecz organów administracji publicznej, przy pracach wykonywanych na cele charytatywne, przy pracach wykonywanych na rzecz organizacji pożytku publicznego lub przy pracach porządkowych i pomocniczych wykonywanych na rzecz jednostek organizacyjnych (...) – (§ 2 (art. 123a k.k.w.).

Lektura akt wskazuje, że powód złożył w dniu 28 lutego 2013 roku prośbę do Dyrektora (...) o nieodpłatne zatrudnienie (k. 31), a w oświadczeniu złożonym w dniu 11 marca 2013 roku wyraził zgodę na nieodpłatne zatrudnienie przy pracach porządkowych i pomocniczych w (...) w pełnym wymiarze czasu pracy (k. 33). Dyrektor był zatem władny w uwzględnieniu prośby powoda podjąć w dniu 11 marca 2013 roku o skierowaniu powoda do zatrudnienia w (...) na stanowisku murarza w pełnym wymiarze czasu pracy nieodpłatnie (decyzja o skierowaniu do nieodpłatnej pracy k. 34 odwrót), a następnie decyzją z dnia 17 kwietnia 2013 roku przenieść go do pracy w bibliotece (k. 36 odwrót) nawet w wymiarze przekraczającym 90 godzin miesięcznie.

Świadczone przez powoda prace na rzecz (...) w P. (jednostki organizacyjnej (...)), była wykonywane na podstawie art. 123a § 2 k.k.w. w zw. z § 13 ust 1 rozporządzenia. Praca skazanego świadczona w takim trybie, to jest na podstawie skierowania do pracy nie jest pracą świadczoną w ramach zobowiązaniowego stosunku prawnego łączącego skazanego z podmiotem zatrudniającym i na warunkach określonych w umowie zawartej przez niego z tym podmiotem, ale w ramach stosunku publicznoprawnego, jaki powstaje na skutek orzeczenia kary pozbawienia wolności i trwa przez cały czas jej odbywania, wiążąc skazanego z państwem, reprezentowanym przez administrację zakładu karnego (por. A. Kosut: Zasady zatrudniania osadzonych w świetle nowych uregulowań prawnych. PWP 1999 nr 24-25, s. 6).

Jeśli powód zmienił zdanie co do bezpłatnego charakteru swojego zatrudnienia, to powinien to zademonstrować składając skargę na decyzję Dyrektora (...) o skierowaniu do nieodpłatnej pracy do sądu penitencjarnego na podstawie art. 7 k.k.w. Nie jest dopuszczalnym natomiast zwalczanie decyzji Dyrektora (...) o nieodpłatnym charakterze zatrudnienia w drodze powództwa cywilnego o zapłatę wynagrodzenia za pracę.

Roszczenie powoda o zapłatę wynagrodzenia mające podstawę prawną w administracyjnym akcie prawnym jakim jest decyzja dyrektora zakładu karnego o skierowaniu do pracy, nie ma bowiem charakteru sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 k.p.c., co oznacza, że w przedmiotowej sprawie zachodzi niedopuszczalność drogi sądowej. Jak już bowiem wyżej podniesiono wydanie przez dyrektora zakładu karnego skierowania do pracy oznacza dla skazanego obowiązek jej wykonywania na zasadach w nim określonych. Stosunek prawny nawiązany pomiędzy dyrektorem zakładu karnego a skazanym na podstawie skierowania do pracy nie ma zatem charakteru równorzędnego. Podejmowane przez dyrektora zakładu karnego decyzje w przedmiocie skierowania do pracy, wyrażenia zgody na zatrudnienie, charakteru zatrudnienia (odpłatne albo nieodpłatne), cofnięcia tej zgody itp. są decyzjami z zakresu prawa karnego wykonawczego i jako takie podlegają zaskarżeniu przez skazanego do sądu penitencjarnego w trybie przepisu art. 7 k.k.w., a także

kontroli sędziego penitencjarnego w trybie przepisu art. 34 § 1 k.k.w. oraz kontroli w trybie przepisu art. 78 § 2 k.k.w. Powód bez uprzedniego zakwestionowania decyzji Dyrektora (...) o skierowaniu do pracy nieodpłatnej w trybie art. 7 k.k.w, nie może na drodze cywilnej dochodzić wynagrodzenia za tą pracę (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1995 roku w sprawie II PZP 6/94, OSNP 1995/12/143 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 1970 roku w sprawie III PRN 106/69, OSNC 1970/9/167).

Na marginesie wskazać należy, iż powód w pozwie wskazał jako pozwanego Dyrektora (...) w P. (a nie (...) w P.), a więc podmiot, który nie posiada zdolności sądowej, co w świetle treści art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. również stanowi podstawę do odrzucenia pozwu.

Biorąc zatem pod uwagę, że w przedmiotowej sprawie zachodzi niedopuszczalność drogi sądowej Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. w zw. z art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie „1” sentencji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.